

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานจัดทำและการลงรายการบรรณานุกรมวารสารภาษาไทยของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินงานจัดทำบรรณานุกรมของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการลงรายการบรรณานุกรมวารสารภาษาไทยของบรรณารักษ์ที่รับผิดชอบในการจัดทำบรรณานุกรม ในด้านการเลือกรายการหลัก การเลือกรายการเพิ่ม และการลงรายการบรรณานุกรม โดยมีขั้นตอนวิธีดำเนินงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บรรณารักษ์ที่รับผิดชอบในการจัดทำบรรณานุกรมของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน 44 แห่ง รวมทั้งสิ้น 106 คน ดังข้อมูลในตาราง 1

ตาราง 1

จำนวนประชากรที่ศึกษา จำแนกตามชื่อห้องสมุด

ชื่อห้องสมุด	จำนวน บรรณารักษ์ (คน)
1. ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	6
2. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	2
3. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	6
4. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	2
5. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ	2
6. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	2
7. ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	3
8. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	5
9. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร	1
10. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา	1
11. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	3
12. หอสมุดและคลังความรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล	6
13. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้	8
14. ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	1
15. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง	4
16. ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	1
17. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	3
18. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร	1
19. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	4
20. สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	1
21. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	1
22. สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร- ลาดกระบัง	1
23. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า- พระนครเหนือ	2

ตาราง 1 (ต่อ)

	ชื่อห้องสมุด	จำนวน บรรณารักษ์ (คน)
24.	สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	3
25.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	6
26.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกริก	1
27.	สำนักบรรณสาร มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	2
28.	ศูนย์วิทยบริการและหอสมุด มหาวิทยาลัยคริสเตียน	1
29.	ส่วนหอสมุด มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	1
30.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร	4
31.	ศูนย์สนเทศและหอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	4
32.	ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่	1
33.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยปทุมธานี	1
34.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยพายัพ	1
35.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต	1
36.	หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต	1
37.	สำนักบรรณสารและสารสนเทศ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	2
38.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยศรีปทุม	2
39.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยสยาม	2
40.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	1
41.	ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	1
42.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	1
43.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย	1
44.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	3
	รวม	106

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บรรณารักษ์ที่รับผิดชอบในการจัดทำบรรณนิเวศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน 44 แห่ง รวมทั้งสิ้น 84 คน ซึ่งได้จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 42-44) ส่วนการเลือกกลุ่มตัวอย่างนี้ได้ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) และสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (sample random sampling) ตามกลุ่มห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มห้องสมุด

กลุ่มห้องสมุด	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	69	55
ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	37	29
รวม	106	84

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการลงรายการบรรณนิเวศ โดยแบ่งลักษณะบทความวารสารออกเป็น 11 ลักษณะ ได้ดังนี้ (1) บทความที่เขียนโดยผู้แต่งมากกว่า 1 คน (2) บทความที่ไม่มีผู้แต่ง (3) บทความที่เป็นงานแปล และมีชื่อผู้แต่ง 1 คน (4) บทความที่เป็นงานแปล และมีชื่อผู้แต่ง 2 คน (5) บทความที่เป็นงานแปลมีชื่อผู้แปล (ไม่มีชื่อผู้แต่งเดิม) (6) บทความที่เป็นงานรวบรวม (7) บทความที่เป็นบทสัมภาษณ์ (8) บทความที่เป็นงานวิจารณ์/แนะนำหนังสือ (9) บทความที่สรุปเนื้อหาการประชุม/สัมมนา/อภิปราย โดยมีชื่อการประชุมปรากฏในชื่อบทความ (10) บทความที่สรุปเนื้อหาการ

ประชุม/สัมมนา/อภิปราย โดยมีชื่อการประชุมปรากฏในเนื้อหาของบทความ และ
(11) บทความที่เขียนภายใต้ชื่อคอลัมน์

2. สืบค้นรายการบรรณานุกรมครchnerวารสารภาษาไทยจาก WebOPAC ของ
ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา โดยพิจารณาจากระเบียนบรรณานุกรมครchnerวารสารที่มี
ชื่อเรื่องเดียวกันแต่ห้องสมุดแต่ละแห่งมีการเลือกทำและลงรายการแตกต่างกัน แล้วทำ
การคัดเลือกบทความวารสารเพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม

3. ออกแบบแบบสอบถามฉบับร่างแล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ตรวจและนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ได้แก้ไขจากการตรวจของอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์แล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถาม
แล้วนำมาปรับแก้แบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

5. ทดสอบเครื่องมือในการวิจัยโดยนำแบบสอบถามไปทดลองเก็บข้อมูลกับ
บรรณารักษ์ที่รับผิดชอบในการจัดทำครchnerวารสารในห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ
จำนวน 7 แห่ง และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 3 แห่ง รวมทั้งสิ้น 10 คน
เพื่อหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของ
Cronbach (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 99-101) และได้ค่าความเชื่อมั่น
เท่ากับ 0.883

6. จากการนำแบบสอบถามไปทดสอบเพื่อหาความเชื่อมั่น ทำให้พบข้อบกพร่อง
ของแบบสอบถาม และได้นำมาปรับปรุงแก้ไข ทำให้ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ โดย
แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของบรรณารักษ์ผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นการ
สำรวจรายการ (check list) และเติมคำในช่องว่าง

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานจัดทำครchnerวารสาร มีลักษณะเป็นการสำรวจ
รายการ (check list)

ตอนที่ 3 ปัญหาการดำเนินงานจัดทำครchnerวารสาร ลักษณะแบบสอบถามใช้
แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของ Likert (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545,
หน้า 72-74) แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ (1) ด้านการจัดทำครchnerวารสาร (2) ด้านบุคลากรงาน

ดรรรชนีวารสาร (3) ด้านฐานข้อมูลและคู่มือการปฏิบัติงาน และ (4) ด้านนโยบายการจัดทำดรรรชนีวารสารร่วมกัน โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ในการแปลความหมาย ผู้วิจัยได้แทนความคิดเห็นของบรรณารักษ์ที่รับผิดชอบในการจัดทำดรรรชนีวารสาร และแปลผลคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	ระดับความคิดเห็นมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	ระดับความคิดเห็นปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	ระดับความคิดเห็นน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการลงรายการดรรรชนีวารสารภาษาไทย

มีลักษณะเป็นการสำรวจรายการ (check list)

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานจัดทำดรรรชนีวารสาร มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

7. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ บรรณารักษ์ที่รับผิดชอบในการจัดทำบรรณนิเวศในหอสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 55 คน และหอสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 29 คน รวมทั้งสิ้น 84 คน โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ซึ่งได้รับแบบสอบถามคืนจากหอสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจำนวน 45 คน และหอสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 29 คน รวมทั้งสิ้น 74 คน คิดเป็นร้อยละ 88.10 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จัดหมวดหมู่ของข้อมูลในแบบสอบถามกำหนดรหัสและลงบันทึกข้อมูล

4. นำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้วิธีทางสถิติในแต่ละตอนของแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของบรรณารักษ์ผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานจัดทำบรรณนิเวศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 3 ปัญหาการดำเนินงานจัดทำบรรณนิเวศ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์เทียบระดับค่าเฉลี่ยของคะแนนไว้ ดังนี้

4.51-5.00	หมายถึง	เป็นปัญหาระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	เป็นปัญหาระดับมาก
2.51-3.50	หมายถึง	เป็นปัญหาระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	เป็นปัญหาระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง เป็นปัญหาระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการลงรายการบรรณานุกรมภาษาไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และการทดสอบความสัมพันธ์ไคสแควร์ (chi-square)

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานจัดทำบรรณานุกรม ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิดสำหรับแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มข้อเสนอแนะแล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ตามจำนวนของผู้ตอบในส่วนนี้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยได้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณและวิเคราะห์ทางสถิติ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์สถิติเชิงบรรยาย (descriptive statistics) เพื่อใช้อธิบายข้อมูลทั่วไป โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1.1 ร้อยละ (percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (mean)

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD)

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือเพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของ Cronbach (อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 99-101)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่มีอิสระต่อกันด้วยสถิติ t -test (independent samples) เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานจัดทำบรรณานุกรมของบรรณารักษ์ที่รับผิดชอบในการจัดทำบรรณานุกรมห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน

3.2 ทดสอบสมมติฐานความแตกต่างเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานจัดทำบรรณานุกรมของบรรณารักษ์ที่รับผิดชอบในการจัดทำบรรณานุกรมจำแนกตาม

ประสบการณ์ในการจัดทำวรรณีวารสาร โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F test (one-way ANOVA)

3.3 ทดสอบสมมติฐานความแตกต่างเกี่ยวกับความคิดเห็นการลงรายการวรรณีวารสารภาษาไทยของบรรณารักษ์ที่รับผิดชอบในการจัดทำวรรณีวารสารจำแนกตามสังกัดกลุ่มห้องสมุด และและประสบการณ์ในการจัดทำวรรณีวารสาร โดยใช้สถิติการทดสอบความสัมพันธ์ไคสแควร์ (chi-square)

3.4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธี (Least Significant Difference--LSD) ในกรณีที่ผลการทดสอบความแปรปรวน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05